

Son Beş Yılda Fırat Üniversitesi Araştırma Hastanesinde Yapılan 2590 Üst Gastrointestinal Sistem Endoskopisinin Değerlendirilmesi

Dr. Ali DEMİR, Dr. Osman ONAT, Dr. Ahmet YILDIRIM, Dr. Necip AYTUĞ, Dr. Oğuz AYHAN

Özet: Bu çalışmada, Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi Araştırma Hastanesinde Ocak 1987-Ağustos 1991 tarihleri arasında yapılmış olan 2590 üst gastrointestinal sistem endoskopik muayene sonuçları retrospektif olarak değerlendirildi. 2590 vakanın 560'unda (%21.6) endoskopik inceleme sonucu normal bulunmuş, diğer 2030 vakada ise (%78.4) bir veya birden fazla patoloji tespit edilmiştir. En sık karşılaşılan lezyon gastritler olup (709 vaka), bu vakalar patoloji tespit edilen vakaların %37.7'sini, mide patolojilerinin ise %74.7'sini oluşturmaktadır. Sıklık açısından ikinci sırada 471 vaka ile duodenal ülserler (tüm vakaların %18.2'si), gelmektedir. Duodenal ülser/Gastrik ülser oranı 4.28 idi.

Gastrit tespit edilen vakaların %10.3'ünde duodenal ulcus'ta mevcuttu. Mide ülserleri mide kanserlerine kıyasla daha fazla idi. Özofajit, hiatus hernisi ve varisler en sık görülen özofagus lezyonlarıydı.

Anahtar kelimeler: Endoskopi, duodenal ülser, gastrit, duodenit.

Endoskopik muayene yöntemi, günümüzde gastrointestinal sistem hastalıklarının tanısında kullanılan en önemli metodlardan biridir. Fiberoptik fleksibl endoskopların bulunuşu ve yaygın olarak kullanıma sunuluşu ile ekranlı görüntüleme sistemlerinin yaygınlaşması bu alanda yeni bir çığır açmıştır. Kolay, güvenilir ve tanısal değeri oldukça yüksek olan bu yöntemin kullanımı ülkemizde de giderek yaygınlaşmaktadır (1, 2). Bu çalışmada ise biz, Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde Ocak 1987-Ağustos 1991 tarihleri arasındaki beş yıllık dönemde yapılmış

Summary: THE EVALUTION OF 2590 UPPER GASTROINTESTINAL ENDOSCOPY WERE PERFORMED IN FIRAT UNIVERCITY HISPITAL IN THE LAST FIVE YEARS

In this retrospectif study, 2590 upper gastrointestinal fiberoptic endoscopic examinations were performed in the last five year period, between January 1987 and August 1991 in Fırat Ünivercity Hospital. In 21.6% of the cases, no abnormalities were found; and in 78.4% of those one or more pathological lesion were detected. The most comman lesions establised by endoscopically were gastritis (37.7% of all cases and 74.7% of gastric abnormalities) and duodenal ulcers (18.2% of all cases). The ratio of duodenal ulcers to gastic ulcers was 4.28.

In 10.3% of patients with gastritis there were duodenal ulcus in addition to gastritis. Gastric carcinomas were less than gastric ulcer. Esophagities, hiatus hernia and varices were the most comman lesions seen in esophagus.

Key words: Endoscopy, duodenal ulcer, gastritis, duodenitis.

olan üst gastrointestinal sistem endoskopilerinin toplu sonuçlarını sunduk. Böylece bölgemizdeki üst gastrointestinal sistem hastalıklarının tiplerini ve dağılımını inceliyerek, ülkemizin diğer bölgeleri ve çeşitli ülkelerde elde edilen sonuçlarla karşılaştırdık.

MATERYAL ve METOD

Hastanemiz iç hastalıkları kliniği endoskopi laboratuvarında Ocak 1987-Ağustos 1991 tarihleri arasında üst gastrointestinal sistem endoskopik muayenesi yapılan 2590 vaka retrospektif olarak incelendi. 2590 vakanın 1404'ü erkek,

1186'sı ise kadın idi. Endoskopi işlemi 12 saatlik ağızdan sonra topikal farinks anestezisini takiben yapılmıştır. Vakaların büyük kısmında sedasyona gerek görülmemiştir. Endoskopi işlemi hastalar sol yan pozisyonunda yatırılarak gerçekleştirilmiştir. İnceleme esnasında Olympus marka GIF Q10 ve Q20 model endoskopi cihazları kullanılmıştır. Tanılar klasik kriterlere göre konulmuş, malignite değerlendirilmelerinde histopatolojik bulgular esas alınmıştır.

BULGULAR

2590 vakanın 560'ında (%21.6) endoskopik inceleme sonucu normal bulunmuş, diğer 2030 vakada ise (% 78.4) bir veya birden fazla patoloji tespit edilmiştir. Endoskopik muayeneye tabi tutulan vakaların %54.2'sinin erkek olmasına rağmen, endoskopik incelemede normal bulunan 560 vakadan çoğunun (327 vaka= Normallerin %58.4'ü) kadın olduğu gözlemlendi. Endoskopik inceleme sonucu patolojik bulgu tespit edilen vakaların %92.8'inde bir, %7.2'sinde ise birden fazla patoloji gözlemlenmiştir.

2590 vakanın dışında tutulan 74 vakada ise değişik nedenlere bağlı olarak endoskopi tolere edilememiş, bu nedenle vakalar çalışma dışı bırakılmıştır.

Normal ve patoloji tespit edilen vakaların patolojilerin anatomik lokalizasyonuna göre tasnifi Tablo I'de, endoskopide tespit edilen lezyonların

Tablo I: Endoskopide tespit edilen lezyonların anatomik dağılımı.

	Vaka sayısı	%	E/K
Normal	560	21.6	233/327
Özofagus hastalıkları	195	7.5	105/90
Mide hastalıkları	976	37.7	524/452
Duodenum hastalıkları	859	33.2	547/312

Tablo 2: Endoskopide görülen lezyonlar

Özofagus		Mide		Duodenum	
Özofajit	67 (%2.6)	Gastrit	789 (%37.7)	Ülser	471 (%18.2)
Hiatus hernisi	57 (%2.2)	Ülser	112 (%4.3)	Doudenitler	375 (%14.5)
Varis	41 (%1.6)	Kanser	49 (% 1.9)	Darlık	12
Monilia	9	Pilor stenozu	22	Divertikül	1
Divertikül	7	Yabancı cisim	2		
Kanser	6	Aberran pankreas	1		
Benign darlık	3	Kum saati mide	1		
Akalazya	2				
Polip	2				
Mallory Weiss	1				

sıklık sırasına göre dağılımı ise Tablo II'de görülmektedir.

Gastrit tespit edilen vakaların 73'ünde gastrit dışında duodenal ulcus(gastritli vakaların %10.8'i), 32'sinde ise duodenit(gastritli vakaların %4.7'si), 7'sinde ise gastrik ulcus (Gastritli vakaların%1'i) tespit edilmiştir.Duodenal ulcus tespit edilen vakaların 13'ünde (%2) gastrik ulcusa mevcuttu.

Gastrit tespit edilen vakaların 114'ünde (tüm vakaların % 4.4'ü, gastritlerin ise % 16.1'i) ameliyat sonrası gelişmiş olan alkalen reflü gastrit mevcuttu. Gastrit tespit edilen hastaların 73'ünde gastrit dışında duodenal ulcus (gastritli vakaların % 10.3'ü), 32'sinde duodenit (gastritli vakaların % 4.5'), 7'sinde ise gastrik ulcus (Gastritli vakaların % 1'i) tespit edilmiştir. Duodenal ulcus tespit edilen vakaların 13'ünde (%2) gastrik ulcusa mevcuttu.

Duodenit, duodenal ulcus ve gastrik ülserler erkeklerde kadınlara nazaran daha sık rastlandı. Erkek/Kadın oranı duodenitler için 1.7/1, duodenal ülserli hastalar için 2/1, gastrik ülserli hastalar için ise 2.4/1 idi. Diğer lezyonların cinsler arasındaki dağılımı açısından ise belirgin fark yoktu.

TARTIŞMA

Ülkemizin değişik bölgelerinde gastrointestinal sistem hastalıklarının epidemiyolojisiyle ilgili veriler yeterli düzeyde değildir. Bu konuya katkıda bulunabilmek amacıyla son beş yıl içinde yapılan 2590 endoskopik incelemenin dökümünü yaparak yurdumuzun diğer bölgeleri ile karşılaştırdık.

Hastalara endoskopik muayene öncesinde topikal farinks anestezisi yapıldı. Endoskopiden aşırı derecede korkan veya anksiyetesi olan hastaların dışındaki vakalara sedasyon uygulamadık.

2560 vakadan % 54.2'si erkek, % 45.8'i ise kadın idi. Bunu rağmen endoskopide normal bulunan 560 vakadan çoğunun (327 vaka: normallerin % 58.4'ü) kadın olduğu dikkati çekti. Bu durum fonksiyonel dispepsi (Non-ülser dispepsi)'nin kadınlarda daha sık görülmesine bağlandı. Normal vakalar tüm vakaların % 21.6'sını oluşturmakta olup, bu oran Türkiye Yüksek İhtisas Hastanesi (TYİH) (% 25.6) ve Hacettepe gurubuna göre (% 34) daha düşük, Kuveyt ve Lahey-ABD gurubuna göre ise (% 19) daha yüksektir (1-4).

Patolojilerin organ tutulumuna göre dağılımı sıklık sırasına göre mide (% 38), duodenum(%33) ve özofagus(%8) şeklindedir. Bu değerler TYİH'nde sırayla % 40, % 50, %10, Hacettepe gurubunda % 20, % 30, %15, Lahey-ABD gurubunda ise % 31, %19 ve % 31 dir(1,2,4).

Özofagusta en sık rastlanan patoloji özofajittir. L lezyon bütün vakaların % 2,6 sını, özofagus patolojilerinin ise % 34 ünü oluşturmaktadır. TYİH ve Hacettepe Gurubu ile hemen hemen aynıdır. Özofagusta görülen lezyonlar arasında ikinci sırada hiatus hernisi (% 2.2), üçüncü sırada ise özofagus varisleri (%1.6) gelmektedir. Özofagus kanserine % 0.2 oranında rastlanmakta olup bu değer TYİH için % 0.6 dır (1, 2).

Gastritler mevcut patolojiler içerisinde ilk sırayı almaktadır. Gastritli vakalarda Erkek/Kadın oranı bir'e eşitti. Tüm vakaların %37.7, mide patolojilerinin ise %74.7 sinde gastrit tespit edilmiştir. Bu oranlar TYİH için sırayla %26 ve %67 olup, bizim oranlarımızdan daha düşük değerler-

dir(1). Gastritli vakalarda hadisenin daha ziyade antrumda olduğu görülmüştür. Vakaların %61'inde süperficial gastrit, %16'sında ise postoperatif dönemde gözlenen alkalen reflü gastrit tespit edilmiştir. Eroziv gastrit, hemorajik gastrit, atrofik gastrit ve gastrik atrofi daha nadir görülen patolojilerdi. Mide ülserleri mide lezyonları arasında ikinci sırada gelmekte olup, tüm vakaların %4.3 ünü, mide patolojilerinin ise %11.5 ini oluşturmaktadır. Bu oranlar TYİH için sırayla % 6 ve % 15 olup bizim sonuçlarımıza göre daha yüksek değerlerdir. Erkek/Kadın oranı 2.34 dür. Lokalizasyon bölgesi sıklık sırasına göre antrum, korpus, kardial ve fundustur. Gastrit/Ülser oranı 6.3/1 olup bu oran TYİH ve Hacettepe gurubuna oranla daha yüksekti(TYİH için 4/1, Hacettepe gurubu için ise 3/1). Mide ülseri/Mide kanseri oranı 2.29/1 olup, bu oran TYİH için 2/1, Hacettepe gurubu için 3/4 tür (1,2).

Duodenumda en sık görülen lezyonlar duodenal ülserler (% 18.2) ve duodenitlerdir(%14.5). TYİH'nde ise duodenitler duodenal ülserlere nazaran daha fazla (% 16 ya karşı%18) bulunmuştur (1). Duodenal ülserlerin %12 sinde ülser sayısı birden fazla idi. Çalışmamızdaki duodenal ülser/gastrik ülser oranı 4.28 olup bu değer TYİH sonuçlarına göre(2.6) daha yüksektir. Duodenitli hastaların %63'ü, duodenal ülserli hastaların ise %66.2'si erkekti. Bu oranlar TYİH ve Hacettepe gurubu ile uyumludur (1, 2).

Sonuç olarak bölgemizde tespit edilen üst gastrointestinal sistem patolojilerini endoskopik olarak ortaya koymuş olduk. Bu sonuçlar epidemiyolojik açıdan önem arz etmektedir. Bu çalışma sonucunda fleksibl endoskopi yönteminin tanı değeri yüksek, uygulaması kolay, komplikasyonu az güvenilir bir yöntem olduğu görülmüştür.

KAYNAKLAR

1. Ateş KB, Boyacıoğlu AS, Caner ME, Hilmioglu F, Gökçe I, Gören A, Şahin B; Türkiye Yüksek İhtisas Hastanesi'nde Son İki Yılda Yapılan 10282 Üst Gastrointestinal Sistem Endoskopisinin Değerlendirilmesi Türkiye Klinikleri Gastroenterohepatoloji dergisi 1: 86-88, 1990.
2. Simsek S, Telatar H, Karacadağ S, Kayhan B, Batman F: Upper gastrointestinal endoscopy in Turkey. A review of

5000 cases (letter). Gastrointest Endosc 34:68-9, 1988.

3. Nakib BA, Radhahrisan S, Liddawi HA: The role of gastrointestinal endoscopy in a developing Country. Endoscopy 18:37-9, 1986.
4. Gibb SP, Laney JS, Tarshis AM: Use of fiberoptic endoscopy in diagnosis and therapy of upper gastrointestinal disorders. Med Clin North Am. 70: 1307-26, 1986.